

ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ АДАПТАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ ЄС

Галунець Н.І.,

*асистент кафедри публічного управління та адміністрування
і міжнародної економіки,*

*Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

В процесі дослідження було розглянуто специфіку формування внутрішнього ринку ЄС та особливості адаптації діяльності аграрних формувань на ньому. Наведено економічні умови адаптації діяльності аграрних формувань на внутрішньому ринку ЄС та зроблено висновки щодо їх впливу на аграрні формування.

Ключові слова: *адаптація, ринок, Європейський Союз, аграрні формування, економічні умови, діяльність*

Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС (ПВЗВТ), яка набула чинності у повному обсязі 2017 року, має забезпечити поступову інтеграцію економіки України до внутрішнього ринку ЄС. В результаті підписаної ПВЗВТ важливим питанням стало забезпечення економічної стабільності аграрних формувань та їхня здатність до виживання на ринку ЄС [1]. Варто відмітити, що несвоєчасна і неадекватна реакція системи управління підприємств на впливи зовнішнього середовища, а саме економічних

умов, призводить до зниження діяльності аграрних формувань на зовнішніх ринках .

Локомотивом розвитку національної економіки є аграрні підприємства, які дають понад 40% валютної виручки країни. Тож в першу чергу варто звернути увагу саме, на адаптацію діяльності аграрних формувань, до умов внутрішнього ринку ЄС, яка нерозривно пов'язана з постійним вдосконаленням внутрішнього середовища аграрних формувань, що, в свою чергу, забезпечує досягнення балансу між підприємством та його зовнішнім середовищем.

Під адаптацією діяльності аграрних формувань до умов внутрішнього ринку ЄС, на нашу думку, слід розуміти процес зміни параметрів внутрішнього середовища підприємства до невизначених умов зовнішнього середовища, які забезпечують підвищення ефективності його діяльності на протязі усього життєвого циклу підприємства.

В процесі адаптації діяльності аграрне підприємство переходить з одного стану в інший, набуваючи при цьому нових якісних особливостей: ознак, властивостей, здібностей, характеристик, тобто відбувається певна трансформація підприємства як суб'єкта адаптації [2, С.13].

Внутрішній ринок Європейського союзу є економічним простором ЄС без внутрішніх кордонів, на якому забезпечується вільний рух товарів, осіб, послуг і капіталів між 28-ма державами-членами ЄС. Відповідне визначення внутрішнього ринку ЄС закріплене у ч. 2 ст. 26 Договору про функціонування Європейського Союзу. Дане поняття пов'язується з економічною та соціальною складовою, які охоплюють такі компоненти, як вирішення соціальних питань, охорону навколишнього середовища, захист прав споживачів та забезпечення фінансової стабільності суб'єктів господарської діяльності.

В основу формування внутрішнього ринку ЄС покладено:

- вільне пересування товарів, що відбувається в рамках Договору про функціонування ЄС, в основі якого лежить утворення митного союзу, який розповсюджується на весь товарообіг і передбачає заборону між державами-

членами ЄС мита на імпорт і експорт і будь-яких еквівалентних їм зборів, а також ухвалення спільного митного тарифу щодо третіх країн;

- вільне пересування осіб, яке передбачає, безперешкодне переміщення громадян Євросоюзу між країнами союзу з метою проживання, роботи та навчання. Забезпечення цих можливостей включає спрощення формальностей при переїзді і взаємне визнання професійних кваліфікацій. Зокрема, у межах ЄС гарантується свобода пересування працівників, причому держави-члени ЄС в межах спільної програми заохочують обмін молодими робітниками [3];

- вільне пересування послуг, яке ґрунтується на відсутності обмеження свободи надання послуг громадянами однієї держави-члена ЄС на території чи громадянам іншої держави-члена ЄС. Свобода руху послуг і свобода установи дозволяє особам, які займаються самостійною економічною діяльністю, вільно переміщатися між країнами союзу і займатися цією діяльністю на постійній чи на тимчасовій основі;

- вільне пересування капіталів між державами-членами і між державами-членами і третіми країнами, а також забороняється обмеження на платежі між державами-членами і між державами-членами і третіми країнами. Зокрема, свобода руху капіталу передбачає не тільки можливість безперешкодних платежів та переказів через кордони, але і покупку нерухомості, акцій компаній та інвестування між країнами. і на відносини між країнами-учасниками ЄС та третіми країнами.

Поряд з цим, під впливом глобалізації міжнародної торгівлі відбувається перерозподіл між учасниками світового ринку, структурні та інституційні зміни. В наслідок яких умови внутрішнього ринку ЄС, можна представити, як сукупність факторів, які впливають на результативність адаптації діяльність аграрних формувань на ринку, а саме:

- відповідно результату впливу – позитивні та негативні умови;
- відповідно суб'єктивності впливу – суб'єктивні і об'єктивні умови;
- відповідно характеру впливу – економічні, політичні, техніко-технологічні, біокліматичні, соціально-демографічні, міжнародні.

Процеси взаємодії аграрних підприємств з умовами внутрішнього ринку ЄС є постійними та охоплюють усі сфери діяльності підприємства, пронизуючи стадії стратегічного, тактичного та оперативного управління. Зазначені процеси складаються з двох взаємопов'язаних і взаємообумовлених елементів, а саме: відстеження зовнішнього середовища та реагування на зміни умов впливу.

Виходячи на внутрішній ринок ЄС слід не забувати про мінливість його умов, так як одні й ті самі умови не змінюючи напряду і сили впливу можуть мати змінні в часі результати [4,5]. Наприклад, сприятливі погодні умови (біокліматичних), що визначають врожайність і пропозиція продукції на ринку, мають позитивний вплив, відповідно збільшення обсягів виробництва, яке впливає на пропозицію і ціну продуктів на ринку ЄС, має негативний вплив. В процесі дослідження, нами було встановлено, що до економічних умов адаптації діяльності аграрних формувань на внутрішньому ринку ЄС, в першу чергу, можна віднести:

- наявність суб'єктів ринкових відносин, які, будучи економічно та юридично незалежними, можуть вступати у рівноправні партнерські відносини з приводу купівлі-продажу продовольчих товарів;
- зміна інституційної та організаційної структури ринку в найбільших країнах-виробниках продовольства;
- інфраструктура ринку (досконало чи недосконало сформована);
- розмір та галузева спеціалізація підприємств;
- співвідношення попиту і пропозиції на ринку;
- скорочення фінансування сільськогосподарського виробництва;
- вплив ціноутворення на агропродовольчі товари, що як елемент конкуренції та головний механізм контрольно-регулюючої функції ринку сприяє поєднанню інтересів суб'єктів економічного життя, стимулюючи їх раціонально використовувати елементи виробництва;;
- умови отримання кредитів, експортні субсидії та пільги вітчизняним виробникам;
- коливання валютних курсів по відношенню до євро;

- рівень та темпи інфляції;
- коливання курсу національної валюти відносно валют інших держав;
- надлишок або нестача робочих місць, робочої сили, що впливає на рівень заробітної плати працівників, тобто на їх можливість придбання товарів;
- механізми обмеження торгівлі з країнами, які не є членами інтеграційного об'єднання;
- реальна інформація про ринок у його суб'єктів тощо.

Отже, враховуючи вище зазначене, варто відмітити, що важливим елементом адаптації діяльності аграрних формувань до умов внутрішнього ринку ЄС все ж таки, залишаються економічні умови так, як вільне переміщення товарів, послуг, робочої сили безпосередньо впливають на економіку країни. З врахуванням специфіки функціонування внутрішнього ринку ЄС, аграрне підприємство досягає позитивного адаптаційного результату, у тому випадку, якщо його менеджмент здатен вчасно ідентифікувати, реагувати та використовувати імпульси, що виходять з економічних умов, зокрема: інфляція, безробіття, зростання цін, зниження доходів населення, їх вплив на різні соціальні верстви та основні засоби послаблення або повного усунення негативного впливу ринкових відносин. В результаті ті підприємства, які вже сьогодні здійснюють експортні та імпорتنі операції на ринок ЄС, матимуть шанс суттєво розширити власний спектр торговельних контактів. А отже, — і власні прибутки

ЛІТЕРАТУРА:

1. ЄС-Україна: поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/virtual_library/dcfta_guidebook_web.pdf
2. Галунець Н. І. Особливості адаптації діяльності аграрних формувань до умов світового продовольчого ринку / Н. І. Галунець // Social and economic aspects of sustainable development of regions : monograph – Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2018. – P. 10-18.
3. Особливості ведення бізнесу в ЄС: імпорتنі обмеження, квоти та корисні посилання [Електронне джерело] Режим доступу: <http://persona.pumb.ua/ua/club/digest/detail.php?CODE=osobennosti-vedeniya-biznesa-v-es-importnye-ogranicheniya-kvoty-i-poleznye-ssylki>
4. Внутрішній ринок Європейського Союзу / <https://uk.wikipedia.org/wiki>

5. Право Європейського Союзу : підручник / за ред. В. І. Муравйова. - К.: ЮрінкомІнтер, 2011. - 704 с.

Annotation: *In the course of the research the specificity of the EU internal market formation and the peculiarities of adaptation of the activity of agrarian units on it were considered. The economic conditions are given Adaptation of the activities of agricultural formations in the EU internal market and conclusions are drawn regarding their impact on agricultural formations.*

Key words: *adaptation, market, European Union, agricultural formations, economic conditions, activity.*